

Rasmus Rasmussen

En kollega og venn

JAN ERIK HOLMEN

Med over 50 års tjeneste hos Jonas Øglænd, og som en sterk pådriver til etableringen av bedriftsmuseet til Øglænd, har Rasmus Rasmussen (1913-1999) satt sine spor i konsernet. Selv etter passert pensjonsalder fortsatte han med stor glød og interesse sitt arbeide i museet som hobbybeskjeftigelse. Rasmus hadde nærmest «Øglænd på maden». Han var kunnskapsrik og en god formidler av Øglændhistorien, kan forfatteren fortelle.

Med denne artikkelen gir tidligere arbeidskollega Jan Erik Holmen sitt portrett av Rasmus Rasmussen.

Disse ord er min beskrivelse av den tiden vi hadde sammen, Rasmus og jeg. Både som kollegaer i Jonas Øglænd bedriftsmuseum, og som venner over 17 år, fra 1982 til 1999.

Det hele begynte en sommerdag i 1982 på min daværende arbeidsplass hos Jonas Øglænd. Jeg arbeidet i sykkelbutikken som lå ved siden av, og på nordsiden av sykkelfabrikken. Sommermåneden juli var merkelig nok en av månedene med lav aktivitet i sykkelbutikken. På denne sommerdagen sto jeg og min kollega Hans Soma i butikken, ikke langt fra inngangsdøren og kikket ut på livet i Storgata og foran kjøpesenteret Huset Vårt.

Inn kom en eldre mann, rakrygget med hvitt bølget hår og briller. Pent kledd i bukse, dressjakke, skjorte og slips. Han gikk rett bort til noen DBS-sykler og studerte disse nøye, lot fingrene gli varsomt over ramme, styre og lykt. Han kikket på gir og bremseser, han gjorde

som så mange Jonas Øglændansatte i sykkeldivisjonen, man brukte syn og fingrers «spisskompetanse» til å vurdere med.

Jeg spurte han om jeg kunne hjelpe, hvorpå han svarte: «Jeg gikk forbi og måtte bare inn og se hvordan det er med syklene i dag i forhold til den gang jeg arbeidet med å produsere sykler, på 30-tallet».

Han fortalte om bedriftsmuseet til Jonas Øglænd, om produksjonen og hvordan det var i hans tid. Vi ble enige om dag og tid for å se på utstillingen og prate litt mer om hvordan det var den gangen. Dette ble starten på et 17 års langt vennskap, og som kollegaer i Jonas Øglænds Bedriftsmuseum.

Nede på muséet var det som å komme inn i en annen verden uten noen form for forstyrrelser utenifra. Kun en klokke tikket høyløyt, som et tidsvitne for en annen tid og en annen plass. Langs vindusrekken sto et

Fra Øglændmuseet. Utsnitt av den første krambua til Jonas Øglænd. Foto: * Jan Erik Holmen.

Sykler på rekke og rad. Oversiktsbilde fra Øglændmuseet. Foto: Jens Vatnaland, fotosamling Jonas Øglænd, *Jærmuseet.

utvalg av Tempoer; mopeder og motorsykler, deretter et område som viste firmaet i krigsårene. Neste utstillingsdel tok for seg ulike sentralbord og kontormaskiner - her viste Rasmus frem regnemaskinen som ikke hadde nok siffer til å slå inn kronebeløpet på salget av Tempo motorsykler til forsvaret, de måtte slå inn beløpet to ganger. Mot endeveggen var området viet produksjonen til Jonas Øglænd; verktøy, maskiner og annet som bidro til å forme komponenter til sykkelen «The World» og senere DBS, samt Tempo motorsykler og mopeder. Ved den andre vindusrekken startet utstillingen med kontoret til Jakob J Øglænd og hans bror Lars. Så kom man til krambua til Jonas Øglænd, kanskje den mest populære delen av utstillingen. Her fant man den originale disken med målemerker, og utallige hakk etter skjæring av skråtobbakk. I tillegg var der stoff, nagler og sinkbøtter, bøtter for poteter og annet fra gårdbrukeren, og ellers det man kan forvente å finne i ei krambu fra 1870-årene. Over disken hang en lampe hvor Rasmus mente at lyspæren var den eldste fungerende i Norge. Så kom man til lakkavdelingen og nå var man inne på Rasmus sitt område. I denne avdelingen hadde han selv arbeidet i 2-3 år som striper. Her ble man tatt tilbake til 1920-årene, den gang var sykkelens eneste dekor var lakkstriper på ramme, skjermer og gaffel. Med striper i gull og rødfarge, påført med en 8 cm lang pensel av fugleben og hår av bever. 50 år senere kunne Rasmus fremdeles vise at han kunne kunsten å stripe, fordele fingrene med to fingrer rundt penselen, en finger holdt riktig avstand og de resterende som støtte.

En del av utstillingen var naturligvis viet konfeksjonsområdet, med ulike symaskiner, kjoler og verktøy. Man skulle kanskje tro at Rasmus var en sykkelmann, men han var og opptatt av konfeksjonsfabrikken. Dette å kunne formidle mer av konfeksjonshistorien til Jonas Øglænd lå stadig fremme for Rasmus, et område han mente burde få mer omtale.

Mellom vindusrekkene var det stilt ut ulike sykler, mopeder og motorsykler fra Jonas Øglænd. Først en Veltepetter med rytteren stående på siden, deretter to sykler som hadde tilhørt Fridtjof Nansen, en med kardangdrift istedenfor kjede, samt en tandem hvor den forreste delen med sin buete ramme var beregnet for damer, den bak med rett stang for herrer. Det unike med denne var at den bak og kunne svinge på styret og bestemme fartsretningen. Her gjorde Rasmus poeng av at Fridtjof Nansen kanskje ikke helt stolte på fruens valg av kjøretretning, og dermed kunne påvirke denne fra sin posisjon bak.

Bakerst i lokalet sto et bord med ulike gjenstander hvor spesielt en gjenstand fikk mye oppmerksomhet av både Rasmus og besøkende, en sinnrik gjenstand av en blyantspisser. Den var rød og ca 25cm lang og fremsto som en mini dreiemaskin. Man plasserte blyanten møysommelig i innretningen og dreide på et hjul i enden og blyanten ble spisset. Det Rasmus ofte sa til tilhørere var at han ikke var så veldig imponert over selve blyantspisseren, men at noen klarte å selge denne og ikke minst kjøpe denne! Da lo tilhørerne godt. Dette ser vi også på et av bildene tatt i museet hvor Norsk Teknisk museum sin direktør og Rasmus ler godt av både blyantspisser og omtalen.

I 1958 feiret Jonas Øglænd sitt 90 års jubileum som fikk mye omtale, både i media og internt. Rasmus brukte denne markering som et grunnlag for å få etablert et bedriftsmuseum, samtidig som dette og skulle være et bidrag til den kommende 100-års markeringen for bedriftens etablering i 1868. I 1962 kontaktet Rasmus Sigurd J. Øglænd og begrunnet så godt han kunne behovet for et bedriftsmuseum, og Sigurd ble med på tanken. I de påfølgende årene ble det gjennomført en systematisk innsamling av gjenstander, bilder og dokumenter til et fremtidig bedriftsmuseum. Man så raskt at dette ble et meget omfattende prosjekt, så Rasmus måtte få hjelp til både det administrative arbeidet, og finne egnede lokaler til formålet. Det ble etablert et museumsutvalg bestående av fire personer

Gjester blir vist rundt i bedriftsmuseet i anledning 75års-jubileet for sykkelproduksjonen i mai 1981. Her viser Rasmus Rasmussen en gammel blyantspisser for konsernsjef Per Hatling, samferdselsminister Ronald Bye, industriminister Finn Kristensen og en ukjent person.

Foto: ukjent, *Jærmuseet.

hvor Rasmus var den sentrale deltager. Videre fikk Rasmus ansvaret for å bygge opp og formgi det fremtidige bedriftsmuseet, et arbeid han kombinerte med sitt daglige arbeid i dekorasjonsavdelingen.

Til Rasmus sin store glede, så engasjerte bedriftens styreformann Lars Øglænd seg også i prosjektet. Man måtte finne egnete lokaler og Lars Øglænd bidro sterkt til dette. Man valgte ut de tidligere lokalene til dekorasjonsavdelingen som lå i Bergebygget, et bygg sør for komponentfabrikken nr. 11 på Vågen, tvers overfor dagens Esso bensinstasjon.

Den 29. september 1980 trakk Rasmus seg tilbake etter 51 års tjeneste og gikk inn i pensjonistenes rekke, men arbeidsforholdet til Jonas Øglænd tok ikke slutt. Nå kunne han bruke store deler av sin tid til å ferdigstille prosjektet og gjøre klar for åpning av Jonas Øglænd bedriftsmuseum.

På en levende og engasjerende måte fortalte Rasmus om tiden fra den første krambu til grunnleggeren Jonas Øglænd. Han fortalte også om hans sønner og deres urokkelige tro på sykkelens fortreffeligheter, om konfeksjon og dekor. Videre om krigens utfordringer og historien om kokken som låste seg inne etter å ha servert dårlig lapskaus på en av bedriftens faste utflukter for ansatte, en båtut i Ryfylke. Dette vekket en interesse i meg. Jeg kjente meg igjen i det Rasmus tenkte og fortalte. I den ene enden av fabrikken ble det lastet inn rør og i andre enden kom det ut de flotteste syklene og mopedene man kunne tenke seg.

Eller om man vil, og like viktig, i ene enden ruller med stoff av flotteste kvalitet, i andre enden de flotteste

kjoler og dresser man kunne tenke seg. Alt dette foregikk med maskiner i siste og mest moderne versjon, utført av ansatte som arbeidet i motgang og medgang og som kom i mål. Det var denne uoffisielle historien som fenget Rasmus og som han ønsket å formidle. Dette fenget også meg, og interessen for Jonas Øglænd sin historie ble bare større og større med årene.

Vi hadde våre gode stunder, også hjemme hos Rasmus, i Eiverveien. Kaffe og wienerbrød ble det faste innslaget når Rasmus fortalte om sin oppvekst, fra han som liten gutt med sine interesser trodde at hans vei var ferdig og klar. Slik skulle det ikke gå. Han tok meg med på en ferd og fortalte om hvordan han opplevde sine dager frem til i dag, både privat og i et historisk tilbakeblikk om Jonas Øglænd. Jeg ble fortalt et stykke norsk industrihistorie.

For Rasmus begynte det i 1929. Dette var om våren og Rasmus var enda ikke fylt 16 år. Denne fødselsdag hadde han både gledet seg til, med de kjekke ting det følger med en fødselsdag, men og gruet seg til. Helt siden Rasmus var en liten gutt, var det tegning og maling som sto hans hjerte nærmest. Han hadde en drøm om en gang å utdanne seg til kunstmaler - tegneblokk og kullstift var hans nærmeste følgesvenner. Etter som årene gikk, så forsto han mer og mer at dette skulle ikke bli hans vei. Faren arbeidet hos Jonas Øglænd. Fra han hørte Rasmus stadig vekk at han burde komme seg i arbeid så snart han kunne og bidra med sitt til husholdningen. Å jobbe i en fabrikk med alt det som fulgte med, var ikke noe han kunne tenke seg. Derfor så han mørkt på denne tid, tiden rett før han ble 16 år.

Konfirmasjonsbilde av Rasmus Rasmussen, tatt i 1928.

Foto: ukjent, * i privat eie.

Så kom dagen, dagen da hans far skulle komme hjem i lunsjen for å hente Rasmus. Faren hadde skaffet han jobb på sykkelfabrikken. Han husket hvordan de gikk nedover Solaveien. Det var en varm og støvete sommerdag. Der fremme lå fabrikkene, og i 1929 var

Sykkelfproduksjon i fabrikken i Solaveien: ramme- og felgsveising. Foto: ukjent, *Jærmuseet.

ikke sykkelfabrikken utbygd slik som vi kjenner den i dag. Den gang lå første del av bygningen i Erling Skjalgssonsgate, beskrevet som «bygg av 1913», skrått ovenfor sykkelbutikken til Jonas Øglænd. Han følte fabrikken fremsto som truende og da han sto der foran inngangen og vakta, følte han seg nærmest slukt av bygget.

Rasmus ble tatt godt imot, og ble fulgt til sin avdeling og arbeidsplass. Det var kanskje den verste avdeling han kunne havne i, rammeavdelingen. Her var det mye bråk og skittent, mørkt og en stram lukt av fersk og gammel olje. Ikke noen kjekk plass for en gutt på 15 år.

Hans arbeidsplass lå rett foran et vindu. Her hadde

han en slags «pidestall» som han kunne legge ramma på i ulike posisjoner alt etter behov. Verktøyet hans var en gedigen fil, nesten "meteren lang" og blytung. Med denne skulle han file sveiseskjøtene og det var en krevende jobb. For Rasmus virket det som om stabelen av rammer som skulle files aldri minket. Det var en tung jobb dag etter dag og uke etter uke. Klokke hadde han ikke. Derfor la han en liten bit av en såpe i vinduskarmen. Da visste han at når solens skygge nærmet seg såpestykket, så var det kort tid til klokken ble 12, og da fikk han en times pause. For å plassere såpebiten riktig i forhold til årstiden, skar han noen hakk i karmen.

Jonas Øglænd hadde fra starten av sett nytten og gleden i å ha ansatte som trivdes på arbeidsplassen. En av de tingene som skulle bidra til trivsel var de hygieniske forholdene. Fabrikklokalene hvor Rasmus jobbet ble i 1931 pusset opp. Også de sanitære forhold ble bedret. Til tross for dette, så ville nok vi, etter dagens standard, ikke avfunnet oss med slike forhold som den gang. Han beskrev blant annet de illeluktede håndklærne - de ansatte måtte nesten holde hodet ut av døren for å klare lukten av disse.

Slik som Rasmus hadde det på jobb, kunne det ikke fortsette. Hans kollegaer og formann på arbeidsplassen så dette. En dag ble han kalt inn til formannen. Han spurte om hvordan han hadde det, og Rasmus fortalte. Han fortalte også om drømmen om å male og hvor godt han likte å arbeide med pensel og kullstift som verktøy.

Dette var ikke noe Jonas Øglænd kunne hjelpe med, men det de kunne bidra med var å omplassere han til lakkavdelingen. Der trengte de en striper. En striper var en som med en pensel av fugleben og beverhår påførte striper i ulike farger på rammer og gafler, skjermer og felger. Presisjon i dette arbeidet var uhyre viktig, og her ble han værende i 2-3 år. Dette var for Rasmus som å komme inn i en ny verden. Det ble en helt ny tid for han, han stortrivdes med jobben og sine nye kollegaer. Etter arbeidet i lakkavdelingen var han innom flere avdelinger, noe som senere skulle komme til god nytte i hans formidling av bedriftshistorien.

Hans kunstnersjel og kreativitet fikk ikke komme helt frem før i 1951, da ble dekorasjonsavdelingen hans nye arbeidsplass og som han og ble en leder av.

Ellers var han ofte som vi sier, frempå i forhold til det som skjedde rundt han. Under krigen ble han med i industrivernet. Han engasjerte seg i førstehjelp og delte gledelig sine kunnskaper med andre ansatte.

I 1958 kjøpte han seg en moped, en Tempo Swing. Med denne fartet han rundt ikke bare i distriktet, men også i Sør-Norge. En gang gikk turen over til England og videre over til Nederland. Her krysset han land og kom seg senere opp til Danmark og over til Kristiansand. På veien hjem så han noen gutter stå i veikanten og skru på en moped. Den hadde tydeligvis stoppet opp. Han så fort at dette ikke var en Tempo. I det øyeblikket han passerte guttene, ruset han opp sin

Rasmus Rasmussen og Olsen planlegger sommerens jubileumsutstilling i byen, 1960. Bildet ble også brukt i Vi hos Øglænd i 1960. Foto: ukjent, *Jærmuseet.

1. Sykkelskjerm *Foto: Kirsten Torborg Hetland, Jærmuseet.*

2. Rasmus Rasmussen striper en gaffel. Penselen er laget av fugleben og beverhår. Han brukte samme teknikk på sykkelskjermen.
Foto: Ludvig I. Ludvigsen, *Jærmuseet.

3. Sykkelskjerm og pensel brukt til striping. *Foto: Kirsten Torborg Hetland, Jærmuseet.*

moped for å vise at en Tempo, ja, den fungerte alltid.

Han fortalte om sine turer rundt i Sør-Norge med moped, skisse og kullstift. Om da han måtte overnatte i skur han fant langs veien. Om den gang han var i en dal og kvelden kom. Himmelen var dekket av tunge regnskyer og det hastet med å finne ly for natten. Han fant et skur. Dette var fylt opp med hesjestaur som lå på langs inne i skuret. Han la seg så godt han kunne til rette oppå disse. Snart kom regnet og der lå han, både tørr og varm. Da måtte skisseblokken frem og opplevelsen han hadde ble foreviget på blokken.

Hjemme hadde Rasmus sitt eget museum i kjelleren. Her fant du ikke mye om Jonas Øglænd, men gjenstander fra hans barndomshjem og hans ungdomsår. Det var gamle dører, skipsmalerier og kister, briller etter moren og mye annet. Om jeg ikke husker feil, så hadde han over 300 gjenstander i sitt eget kjellermuseum. Her hadde han også sitt atelier. Malerier og trykk i mengder, noe abstrakt og noe figurativt. Stor var fortvilelsen da han en dag mens han arbeidet, trådte tvers gjennom gulvet og ned på hardpakket jord. Han sov ikke godt igjen før jeg hadde revet det råtne gulvet og lagt et nytt.

En annen møteplass vi hadde, var nede i selve museet. Vi kunne sitte i timevis og snakke om ulike temaer, om rammeavdelingen han hadde arbeidet i, om sykkelens betydning, om bedriftens stadige endringer, de tunge krigsårene og mye mer. Historien om Jonas Øglænd var nesten utømmelig. Rasmus fortalte om da Jonas Øglænd begynte med motorsykelproduksjon. Rammene var større, tyngre og mer uhåndterlige enn nå, noe som ødela akkorden til de ansatte. Dette førte

Gjenstander fra Rasmus Rasmussen sin samling ble gitt til Sandnesmuseet og utstilt der. Foto: Jærmuseet.

til mye frustrasjon blant de som jobbet der. Derfor ble det etter hvert laget en egen akkord når man skulle bearbeide motorsykelrammer.

Han fortalte om tørrfiskeren som ble kjøpt inn av bedriften i krigsårene og som de unge ikke visste hvordan man skulle bruke. Han fortalte om sko laget av fiske-skin, og at de ansatte fikk bruke rester fra produksjonen til å lage ting av, eksempelvis rester fra produksjonen av skinnseter til sykkel. På mekanikeravdelingen

lagde man verktøy, og med dette stanset man ut stykker fra skinnrestene. Disse ble etterpå tredd sammen til de ble et flott skinnbelte. Dette kunne man beholde selv, eller bruke som bytte i ting man trengte til familien.

Fra krigen fortalte han om tyskerne som hadde sine forferdelige rassiaer, og jubileumsboken fra 1943 som med sin alfabetiske oversikt over arbeidere og funksjonærer ble brukt som kilde av tyskerne for å identifisere og «ta» ansatte.

Jeg husker vi brukte en hel kveld bare for å snakke om lykter til sykler, om karbidlykter og hvordan disse fungerte og måtte se ut for å bli akseptert blant kameratene.

Han fortalte om Lars Øglænds rundturer gjennom produksjonen. Han var uhøytidelig i møte med de ansatte. Hadde man gode argumenter, kunne man stoppe Lars og legge frem sine argumenter for å forhandle om høyere lønn.

Han fortalte om da han som ungdom hadde sett grunnleggeren Jonas Øglænd spasere gjennom Langgata. Rasmus husket han som en stille og rolig gammel mann.

Rasmus brant for å fortelle og dele historien om Øglænd. I sitt arbeid med bedriftsmuseet søkte han ofte mot det som var nye måter å tenke på i forhold til det å stille ut historisk materiale. Han ville ha et levende museum, både i lyd og bilder. Vi deltok sammen på et arrangement ved Stavanger museum som viste hva digitalisering kunne bidra med i museumsarbeidet. Rasmus var så begeistret over hva han så, han syntes bare det var trist at han hadde blitt så gammel og at han sannsynligvis ikke ville få oppleve dette i Jonas Øglænd sammenheng.

Han var flink til å tilpasse seg ulike medier, eksempelvis når NRK radio var på besøk. Da tok han frem den nes-

Skeianetunet er motivet for denne tegningen av Rasmus Rasmussen. Foto: Kirsten Torborg Hetland, Jærmuseet.

ten 100 år gamle stolen, en stol som man ved å vippe ryggen tilbake kunne gjøre om til en liten gardintrapp. Stolens gamle treverk protesterte høyllytt mot denne overgangen, lyder som Rasmus mente passet godt for radiolytterne.

MIR, nettverk for museumsarbeidere i Rogaland, ble en viktig arena. Her møtte han mennesker med museumskompetanse, og interesse for historisk dokumentasjon. Her kunne han hente ut ideer og få impulser. Han gledet seg over dette, til tross for at

han visste at Jonas Øglænd bedriftsmuseum hadde begrensede økonomiske ressurser.

I den forbindelse husker jeg den syklende nissen vi hadde i en utstilling, en populær attraksjon både for voksne og barn. I løpet av årene den var brukt hadde nissen blitt både sliten og trøtt. Den mistenkelige lukten som kom da den var i bruk var ikke til å ta feil av, nissen holdt på å gå opp i flammer. Til tross for pågående smøring av slitne ledd og daff motor, så var det ubønhørlig slutt for nissen. Øglænd DBS tok da ansvar og fikk den syklende nissen levert inn til en fullstendig overhaling. Vel tilbake syklet den som aldri før til Rasmus store glede. I tillegg fikk vi med Øglænd DBS sin hjelp, kjøpt inn en nisseutstilling som inneholdt en nissesmie med bevegelige nisser og verktøy, og et vannhjul som surret og gikk. Etter denne tid, når julen nærmet seg var nisseutstillingen på plass og i gang i Øglændhuset til stor glede for publikum.

Men impulser måtte både Rasmus og jeg få. Så sant tiden tillot det, fartet vi rundt til ulike museum og utstillinger, bedriftsbesøk og annet. Dette skulle bidra til tanker om hvordan vi kunne gjøre det i Øglændmuseet. Jeg husker godt at en gang Rasmus og jeg, sammen med representanter fra MIR-nettverket, var på et museumsbesøk. Rasmus inntok omgående en posisjon i nærheten av guiden, og dermed kunne han stille spørsmål på spørsmål. Etter en stund merket Rasmus at guiden var litt «sliten» av alle spørsmålene. Da sa han; «Du får ha meg unnskyldt for alle spørsmålene, men du ser det at jeg er født nysgjerrig, dog på en meget fin måte». Dette lo jeg godt av. Denne

episoden viste Rasmus i et nøtteskall.

En sak som tynget Rasmus var de dårlige magasinene i museet. De var fuktige, uoversiktlige og bestod av små magasin med veldig begrenset sikring. I tillegg hadde Rasmus en lungesykdom som gjorde tunge løft vanskelige. Da kom jeg inn i bildet, med god hjelp av Varner. Vi fikk tildelt sårt trengte magasinlokaler. De var oppvarmet, lyse og trivelige. Bil ble også stilt til rådighet av Øglænd DBS. Dermed var det bare å flytte magasinet over. Fant vi en gjenstand som jeg stilte spørsmål om, kunne Rasmus si; «Nå skal du høre ...» Dermed var historietimen i gang, og flyttingen av magasinet ble forskjøvet til en annen dag.

Noe Rasmus satte stor pris på, var rundturene vi hadde i produksjonen hos DBS. Han likte veldig godt å se rammerør bli til topp moderne sykler. I forhold til dette, var Rasmus et vandrende leksikon. Når vi kom til en arbeidsstasjon, så kunne han ofte fortelle om hvordan man gjorde det for 50 år siden. Dermed fikk man også en forståelse av utviklingen og hvordan tiden hadde påvirket de ulike arbeidsoperasjonene. Man fikk tydelig frem den berømte røde tråden, fra start til slutt på et produkt.

Interessen for kunst fulgte Rasmus hele livet. Når han i perioder gikk trøtt og lei av Jonas Øglænd, sykler og Ø-klær, ble kunsten en rømningsvei. Vi kunne reise rundt i distriktet og beundre fortrinnsvis malerier, på ulike utstillinger. Rasmus brukte da tid på å forklare meg ulike maleteknikker, bruk av ulike pensler og hva man hadde brukt av annet «verktøy» for å formgi et maleri. Noen ganger kunne vi se på utstillinger av malerier utført på «hobbynivå» og da kunne Rasmus være temmelig

1. Rasmus med en bismervekt – den første vekta til Jonas Øglænd. Bildet ble også brukt i Vi hos Øglænd nr. 35.

Foto: ukjent, fotosamling Jonas Øglænd, *Jærmuseet.

2. Innsamlede gjenstander til Jonas Øglænd sitt bedriftsmuseum på magasin før oppbyggingen av museet: Rasmus Rasmussen t.h. i bildet var en ivrig pådriver i dette arbeidet.

Foto: ukjent, fotosamling Jonas Øglænd, *Jærmuseet.

3. Utsnitt av pappmodellen som Rasmus Rasmussen lagde i samband med planlegging av bedriftsmuseet. *Foto: Kirsten Torborg Hetland, Jærmuseet.*

kvass i kritikken. Dette skapte heller pinlige situasjoner ved flere anledninger. Han var ofte direkte og tydelig.

Rasmus var nysgjerrig av natur og fant på mange sprell. Som den gang i hans ungdomsår da han lurte på hvor langt han kunne gå på skøyter på bekker og mindre vann langs dagens E39 øst for Ålgård. Han satte i gang og skøytet over vann med tynn is og over isbelagte bekker, et halsbrykende «stunt» som endte godt.

Fiske hadde han ikke gjort på lenge, så ved en anledning tok vi turen til Sogndalstrand, mitt sommerparadis. Jeg hadde ordnet med både båt, fiskeutstyr og en erfaren båtfører som visste om de beste fiskeplassene. På denne turen tok Rasmus frem fiskeutstyr av god gammel årgang. Han ville se om det virket fremdeles. Det gjorde det ikke. Etter endt fisketur, ruslet vi rundt blant gammel bebyggelse i Sogndalstrand. Langs brygger og moloer. Jeg følte og tror at Rasmus nøt hvert sekund og hver meter av denne turen.

Det var slik vi hadde det sammen. Det var en god tid. Rasmus likte at det var stor aldersforskjell mellom oss. Å sitte på et eldresenter var ikke noe Rasmus ønsket. Han likte best å snakke med de yngre. De hadde en livsgnist som lett smittet over på han. Flere ganger sa Rasmus at hans skolevenner og barndomskamerater hadde gått bort og at han følte seg alene. Dette tynget han. Derfor satte han så stor pris på å omgås de yngre.

Så er det sånn at alt har sin ende og Rasmus sa ikke så mye om dette, men vi kom inn på temaet noen ganger. Han var opptatt av at historien om Jonas Øglænd skulle bli tatt vare på av noen med kompetanse og vilje. En tid senere ble Rasmus syk og lagt inn på sykehus. Jeg

Overrekkelse av Kongens Fortjenestemedalje i sølv for lang og tro tjeneste til Rasmus Rasmussen og Thor Rovik. Fra.v. administrerende direktør Arne Sæbø, Rasmussen, Rovik og direktør Arne Sanne. Foto: ukjent, fotosamling Jonas Øglænd, *Jærmuseet.

husker godt da jeg besøkte han på sykehuset. Vi møttes ved en liten sofagruppe, vi satt rett overfor hverandre. Rasmus hadde blitt ustødig og måtte bruke stokk, noe han hadde prøvd å unngå lenge. Dette skulle bli vårt siste møte. Vi snakket om tiden vi hadde sammen, om turer og om Jonas Øglænd. Vi snakket også om andre ting som får bli mellom oss. Vi var begge klar over, uten å sette ord på det, at dette skulle bli vårt siste møte.

Telefonen kom noen dager senere. Det var hans datter som ga meg budskapet om at han hadde gått bort. Dette var den 14. november 1999.

I dag ser jeg med stor takknemmelighet på den tiden vi fikk sammen. Han har lært meg utrolig mye. Om Jonas Øglænd og om livets mangfoldige fasetter. Og det er med stor glede at jeg kan dele denne historien med andre. Til Rasmus' ære.